

محدوده شرط نامشروع در حقوق ایران

حسن حاج منوچهری

(مدرس دانشگاه)

میرمهرداد حسینی

(وکیل دادگستری)

انتشارات فرانما

۱۳۹۳

سرشناسه: حاج منوچهری، حسن، ۱۳۶۶

عنوان و نام پدیدآور: محدوده شرط نامشروع در حقوق ایران / حسن حاج منوچهری، میرمهرداد

حسینی

مشخصات نشر: تهران، فراتما، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۰۴-۲۷-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: شروط (حقوق) - شروط باطل (حقوق) - ایران

شناسه افزوده: حسینی، میرمهرداد، ۱۳۶۳

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ م ۲ ح / ۵۰۵ KMH

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۱۱۹۶۷

آدرس دفتر مرکزی و مرکز پخش تهران: خیابان آزادی، تقاطع رودکی، کوچه رامسر، پلاک ۱، واحد ۳

تلفن: ۶۶۹۴۱۷۰۸-۶۶۵۷۴۶۹۳

محدوده شرط نامشروع در حقوق ایران

مؤلفان: حسن حاج منوچهری، میرمهرداد حسینی

ناشر: فراتما

نوبت چاپ: اول - دی ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ: عصر انتظار

صحافی: سعید

حروفچینی و صفحه آرایی: فراتما

طرح روی جلد: فراتما

لینتوگرافی: وتوس

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ISBN: 978-600-7004-27-2

انتشارات فراتما

مقدمه

حمد و سپاس خداوند اعلا مرتبه را که منت وجود بر خلائق نهاد و باب خردورزی و تربیت بر آنها گشود و صلوات و سلام بر پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه طاهرين که عهده‌دار تربیت بشریت و رواج فضیلت‌ها شدند.

یکی از مباحث مهم در زندگی حقوقی، اعمال حقوقی است که در این میان قراردادهای جایگاه برجسته و ویژه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند. به گونه‌ای که اشخاص برای نیل به اهداف خاص و رفع حوائج و خواسته‌های خود، به بستن قراردادهای و توافق‌های گوناگون تحت عناوین مختلف مبادرت می‌ورزند.

اراده اشخاص بر سرنوشت آنها حاکم است مگر در مواردی که قانون در این راه مانعی به منظور حفظ منافع عمومی ایجاد کرده باشد.

پذیرفتن آزادی قراردادی راه عادلانه و قابل اعتمادی برای تأمین نظم در روابط مالی و موجبی برای رونق اقتصادی و تنظیم روابط حقوقی بین انسانهاست و قانونگذار به جای وضع قواعد و ضوابط برای تمامی روابط اجتماعی که بعضاً امکان‌پذیر نیز نمی‌باشد توافق اشخاص را به جز در مواردی که قانون منع کرده است محترم می‌شمارد و هر جا که از این آزادی استفاده مطلوب برده نشود آن را محدود می‌سازد.

گاهی طرفین ضمن عقد تمایل دارند نسبت به حذف قسمتی از آثار عقد توافق نمایند و یا اموری زاید بر آنچه که در متن قرارداد وجود دارد را مورد توافق قرار دهند به عبارت دیگر گاهی طرفین قرارداد در ضمن معامله بر تحدید دامنه آثار عقد و یا افزایش اثر یا آثاری بر عقد موافقت می‌کنند که چنین حذف و اضافه‌ای محصول عامل و یا پدیده حقوقی دیگری به نام شرط است که چون در ضمن قرارداد اصلی می‌آید شرط ضمن عقد نامیده می‌شود. شرط ضمن عقد طبق قانون پاره‌ای از عقد و تابعی از آن است. بنابراین اصل صحت قراردادهای یعنی مفاد ماده ۲۲۳ قانون مدنی شامل آن نیز می‌شود و قانون مدنی با قبول این مبنا در دو ماده ۲۳۲ و ۲۳۳ مبادرت به شمارش شروط باطل نموده است.

در حال حاضر که تحقق قراردادهای پیچیده و گنجانیدن شروط متفاوت و به کارگیری روش‌های برتری طلبانه بر مدار نفع شخصی رو به افزایش است. آگاهی هر چه بیشتر از صحت و فساد

شرط و اینکه چه شروطی مورد حمایت و اجرای قانونگذار و محاکم است و تأثیر شروط باطل بر عقد و نیز آثار شرط باطل نسبت به طرفین قرارداد ضرورتی انکارناپذیر است چرا که بطلان شرط نقش مهمی در عقد دارد. بر همین اساس این وجیزه که در حد توان و بضاعت نگاهی به محدوده شرط نامشروع است تقدیم می‌شود.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات
۱	۱-۱- مفهوم شرط
۴	۱-۱-۱- مفهوم لغوی و اصطلاحی شرط
۴	۱-۱-۱-۱- مفهوم لغوی شرط
۵	۱-۱-۱-۲- مفهوم اصطلاحی شرط
۵	۱-۱-۲-۱- شرط در اصطلاح ادبی
۵	۱-۱-۲-۲- شرط در اصطلاح قرآن
۶	۱-۱-۲-۳- شرط در اصطلاح عرف
۶	۱-۱-۲-۴- شرط در اصطلاح شرط عقلی
۷	۱-۱-۲-۵- شرط در اصطلاح فقه
۸	۱-۱-۲-۶- شرط در اصطلاح حقوق
۱۱	۱-۱-۲-۶-۱- مقایسه شرط با مانع
۱۱	۱-۲- انواع شرط از حیث چگونگی ارتباط با عقد
۱۱	۱-۲-۱- شرط ابتدایی
۱۶	۱-۲-۲- شرط ضمن عقد
۱۸	۱-۲-۲-۱- شرط صفت و شرط نتیجه و شرط فعل
۱۸	۱-۲-۲-۱-۱- شرط صفت
۱۹	۱-۲-۲-۱-۲- شرط نتیجه
۲۰	۱-۲-۲-۱-۳- شرط فعل
۲۰	۱-۲-۲-۲- مقایسه شرط ضمن عقد با مفاهیم مشابه
۲۰	۱-۲-۲-۲-۱- مقایسه شرط ضمن عقد با قید
۲۱	۱-۲-۲-۲-۲- مقایسه شرط ضمن عقد با تعلیق
۲۲	۱-۲-۳- شرط مبنی علیه العقد یا تبانی
۲۶	۳-۱- معنا و مفهوم کلمه نامشروع
۲۶	۳-۱-۱- معنای کلمه نامشروع در لغت

۲۷	۱-۳-۲- معنای کلمه نامشروع در اصطلاح عرف
۲۸	۱-۳-۳- بررسی کلمه نامشروع در اصطلاح قرآن
۳۱	فصل دوم: بررسی شرط ضمن عقد نامشروع
۳۱	۱-۲- بررسی شرط شرط خلاف قانون امری و تکمیلی و شرط نامشروع در فقه
۳۱	۲-۱-۱- شرط خلاف قوانین امری و تکمیلی
۳۵	۲-۱-۲- بررسی شرط ضمن عقد نامشروع در فقه امامیه
۳۷	۲-۱-۲-۱- بررسی موارد شرط نامشروع
۳۷	۲-۱-۲-۱-۲- شرط جایز باشد
۳۹	۲-۱-۲-۱-۲- شرط مخالف کتاب و سنت
۴۲	۲-۱-۲-۱-۲- شرط مستلزم تحلیل حرام و تحریم حلال
۴۳	۲-۱-۲-۲- معیارها و ضوابط تشخیص مخالفت شرط با شرع
۴۵	۲-۲- مبنای بطلان شرط نامشروع در فقه
۵۳	فصل سوم: بررسی شرط ضمن عقد نامشروع در حقوق مدنی
۵۵	۱-۱-۳- بررسی کلمه مشروع و هم خانواده آن در قوانین
۵۵	۱-۱-۳-۱- بررسی هم خانواده‌های کلمه مشروع
۵۸	۱-۱-۳-۲- بررسی کلمه مشروع
۶۳	۱-۳-۲- بررسی شرط ضمن عقد نامشروع در کلام حقوقدانان
۶۳	۱-۳-۲-۱- محدوده شرط نامشروع شرط خلاف قوانین موضوعه است
۶۴	۱-۳-۲-۱-۱- محدوده شرط نامشروع با توجه به فرق بین شرع و قانون شرط خلاف قوانین موضوعه است
۶۴	نقد و بررسی
۶۸	۱-۳-۲-۱-۲- محدوده شرط نامشروع با توجه به یکی دانستن شرع و قانون شرط خلاف قوانین موضوعه است
۶۹	نقد و بررسی
۶۹	۱-۳-۲-۲- محدوده شرط نامشروع شرط خلاف قوانین و نظم عمومی و اخلاق حسنه است
۷۳	نقد و بررسی

۸۴	۳-۲-۱-۳- محدوده شرط نامشروع شرط خلاف الزامات قانونی شریعت اسلام است
۸۵	نقد و بررسی
۸۸	۳-۲- مقایسه شرط نامشروع با مفاهیم مشابه
۸۸	۳-۲-۱- مقایسه شرط نامشروع با جهت نامشروع
۹۱	۳-۲-۲- مقایسه شرط نامشروع با شرط خلاف مقتضای عقد
۹۲	۳-۲-۳- مقایسه شرط نامشروع با شرط غیرمقدور
۹۴	فهرست منابع

www.ketab.ir